

чі люди та священники постійно вдавалися до спротиву у вигляді написання листів-скарг до органів влади, тимчасового саботування рішень про вилучення церков та молитовних будинків, пошуку альтернативних місць для богослужіння, напівтаємного здійснення релігійних обрядів.

ПОСИЛАННЯ

1. Куроедов В.А. Религия и церковь в советском государстве / В.А. Куроедов. – М.: Политиздат, 1981 р. – 263 с.
2. Анисимов С. Нравственный прогресс и религия / С. Анисимов – М.: Мысль, 1965. – 181 с.
3. Беляев В. Я обвиняю! / В. Беляев. – М.: Политиздат, 1973. – 160 с.
4. Беца С. Союз хреста і долара / С. Беца. – Ужгород, 1959. – 64 с.
5. Варичев Е. Православная церковь: История и социальная сущность / Е. Варичев. – М.: Советская Россия, 1982. – 192 с.
6. Боднар В.Б. Особливості функціонування релігійних об'єднань Чернівецької області у 1944–1985 рр.: дис. канд. іст. наук: 09.00.11 / Віктор Богданович Боднар. – Чернівці, 2016. – 226 с.
7. Бондарчук П.М. Особливості релігійної ситуації в Україні у середині 1940-х – на початку 1950-х років / П.М. Бондарчук // Український історичний журнал. – 2010. – № 2. – С. 136–163.
8. Будзь К.М. Українська греко-католицька церква у Галичині (1946–1968 рр.): стратегії виживання та опору у підпіллі: дис. канд. іст. наук: 07.00.01 / Катерина Миколаївна Будзь. – К., 2016. – 244 с.
9. Войналович В.А. Партійно-державна політика щодо релігії та релігійних інституцій в Україні 1940–1960-х років: політологічний дискурс / В.А. Войналович. – К.: Світогляд, 2005. – 741 с.
10. Милуць В.І. Державна влада і православна церква на Волині у другій половині 40-х – 50-х роках ХХ ст. / В.І. Милуць. – Луцьк: Волинянин, 2008 – 228 с.
11. Маринченко Г.М. Відносини радянської влади та церкви у південній Україні (друга половина 40-х – середина 60-х років ХХ століття): дис. канд. іст. наук: 07.00.01 / Маринченко Ганна Миколаївна. – Миколаїв, 2013. – 253 с.
12. Пащенко В. Православна церква в тоталітарній державі. Україна 1940-х – початку 1990-х років / В. Пащенко. – Полтава: АСМІ, 2014 – 630 с.
13. Поспеловский Д.В. Русская православная церковь в ХХ веке / Д. Поспеловский. – М.: Республика, 1995 – 511 с.
14. Шкаровский М.В. Русская православная церковь в ХХ веке / М.В. Шкаровский. – Москва: Вече, 2010 – 479 с.
15. Савицька О.О. Повсякденне життя мешканців Чернігова в 1943–1953 рр.: дис. канд. іст. наук: 07.00.01 / Савицька Оксана Олександрівна. – Чернігів, 2017. – 426 с.
16. Шаповаленко Є.Ю. Повсякденне життя сільського населення Чернігівщини в роки окупації: дис. канд. іст. наук: 07.00.01 / Шаповаленко Євген Юрійович. – Чернігів, 2018. – 381 с.
17. Симоненко В. Гірка доля Ніжинських грецьких церков // Греки в Ніжині. Збірник статей та матеріалів. – Ніжин: Просвіта, 2001. – Вип. 2 – С. 184–188.
18. Зозуля С.Ю. Ніжин модерної доби: студії з історіографії, пам'яткознавства, персоналістики / С.Ю. Зозуля; Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, Північно-Східне регіональне відділення. – К.: Видавель Олег Філюк. – 446 с.
19. Шліхта Н. Церква тих, хто вижив. Радянська Україна, середина 1940-х – початок 1970-х рр. / Н. Шліхта. – Х.: Акта, 2011. – 468 с.
20. Тарасенко О. Ковальов М. Церква і влада на Чернігівщині за радянського часу // Реабілітовані історією: у двадцяти семи томах. Чернігівська область / Упорядники О.Б. Коваленко, Р.Ю. Подкур, О.В. Лисенко. – Кн. 3. – Чернігів: Десна-Поліграф, 2011. – 600 с.
21. Реабілітовані історією: у двадцяти семи томах. Чернігівська область / Упорядники О.Б. Коваленко, Р.Ю. Подкур, О.В. Лисенко. – Кн. 1. – Чернігів: Десна Поліграф, 2008. – 799 с.
22. Центральний державний архів громадських об'єднань України (далі – ЦДАГО України), ф. 1, оп. 24, спр. 3532, арк. 220.
23. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України м. Київ (далі – ЦДАВО України), ф. 4648, оп. 1, спр. 135, арк. 393.
24. ЦДАГО України ф. 1, оп. 24, спр. 5589, арк. 160.
25. ЦДАГО України ф. 1, оп. 24, спр. 5407, арк. 157.
26. Законодательство о религиозных культах / [под. ред. Куроедова В.А.] – М.: Юридическая литература, 1971. – 336 с.
27. Державний архів Чернігівської області (далі – ДАЧО), ф. П. 470, оп. 10, спр. 428, арк. 155.
28. ЦДАВО України, ф. 4648, оп. 1, спр. 160, арк. 355.
29. ЦДАВО України, ф. 4648, оп. 1, спр. 231, арк. 345.
30. ДАЧО, ф. Р-5166, оп. 1, спр. 48, арк. 324.
31. ДАЧО, ф. Р-5166, оп. 1, спр. 50, арк. 199.
32. ДАЧО, ф. Р-5166, оп. 1, спр. 58, арк. 161.

Юхно Ф.А. Снятие с регистрации православных общин на Черниговщине в 1953–1964 гг.

В статье рассматривается динамика сокращения сети православных религиозных общин Черниговской области в 1953–1964 гг. Освещается деятельность органов власти, направленная на уменьшение количества общин, анализируются положение верующих и формы их сопротивления действиям власти.

Ключевые слова: православная церковь, снятие с регистрации, власть, верующие, приход, сопротивление.

Yukhno F.A. Declining registration from orthodox communities in Chernihiv region in 1953–1964

The article considers the dynamics of curtailment of a network of religious communities in Chernihiv region 1953–1964, highlights the activity of government bodies that is aimed at reducing in the number of communities, analyses the situation of religious believers and their forms of resistance to the actions of the authorities.

Key words: Orthodox Church, removal from registration, power, believers, parish, opposite.

17.03.2019 р.



УДК 94(47):321.02 «196/198»

А.П. Гриценко

ПЕТРО ПЕТРОВИЧ КОСТЮЧЕНКО – ПЕРШИЙ ГЕРОЙ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ ПРАЦІ НА ГЛУХІВЩИНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ІДЕОЛОГІЇ ДЕРЖАВНИХ ЗАОХОЧЕНЬ У СРСР

Стаття присвячена питанню організації системи нагородження передовиків соціалістичних змагань у Радянському Союзі на конкретному прикладі. Автором досліджено вплив нагородження званням Героя Соціалістичної Праці на подальше трудове та особисте життя людини. Зокрема, звернута увага на незатримані зміни в житті першого Героя Соціалістичної Праці на Глухівщині.

Ключові слова: нагороди, ідеологія, Герой Соціалістичної Праці, передовики сільського господарства.

Актуальність даного дослідження зумовлена необхідністю вивчення питання впливу отримання державних нагород на подальше життя передовиків та видатних людей, зокрема, в період ідеологізації життя жителів Глухівщини комуністичною партією в СРСР.

В історіографії, головним чином радянського періоду, велика увага приділялась організації та проведенню державною владою ідеологічної роботи. Радянські історики (А. Санцевич, В. Сарбей, В. Юрчук та ін.) досліджували значення ідеологічної роботи для забезпечення керівної ролі комуністичної партії у суспільстві. Зокрема, вони прагнули показати, що чим вищим був рівень ідеологічної роботи партійних організацій, чим сильнішою ставала ідейна переконаність мас, тим активнішою була їхня участь у реалізації планів комуністичного будівництва [1; 18]. Зокрема, О. Шуляк вважав найкращою формою роботи самовіддану працю комуністів як основний метод партійної агітації [19].

Втім, радянськими істориками допускалось загальне



П.П. Костюченко

спрощення суспільних процесів, погляд на них через призму марксистсько-ленінського вчення та партійних постулатів, які зводилися до того, що всі явища, які заважали пануванню радянської влади, отримували негативну характеристику [2; 6; 9; 17; 20]. Так, наприклад, ініціатива передовиків розглядалась не як їх особисте досягнення, а, скоріше, як прагнення членів колективу до загальнодержавного благоденства [5].

Так, А. Янюк [20] у своїй праці описав особливості діяльності сільських парторганізацій, починаючи з 1956 і до 1969 років. В. Хижняк [17] також аналізував це питання в означений період. Однак, дослідники описали лише окремі форми виховної роботи сільських парторганізацій, не використовуючи методів соціальних досліджень. Перш за все, автори узагальнювали методи ідеологічної роботи, покликані на формування у колгоспників позитивного ставлення до праці, виконання своїх службових обов'язків та поваги до власної Батьківщини.

В той же час недостатньо уваги приділялось саме такому виду ідеологічних заохочень, як вручення передовикам соціалістичної праці державних нагород. І в наш час це питання вивчається більше в правовій площині, коли аналізуються принципи, функції, методи інституту нагород, які нерозривно пов'язані з принципами, методами, функціями правових заохочень і стимулювань. Зокрема, сучасний дослідник В. Литвин звертає увагу не на переваги принципу стабільності, наступності спадковості дер-

жавних нагород, що передбачає стабільність їх системи, а також актуальність і дієвість як засобу правового заохочення незважаючи на зміни у владі, а також забезпечення пільг і привілей, передбачених законодавством для відзначених державними нагородами [10, с. 145].

В той же час жоден із дослідників (ні радянського, ні сучасного періодів) не звертає увагу на позитивні й негативні наслідки отримання державних нагород в житті людей на конкретних прикладах. З метою поступового усунення даної наукової проблеми і покликана наша праця.

Почесне звання Героя Соціалістичної Праці, як найвищий ступінь відзнаки за трудові досягнення в СРСР, було встановлене Указом Президії Верховної Ради СРСР від 27 грудня 1938 року «Про встановлення вищого ступеня відзнаки – звання Героя Соціалістичної Праці» [12]. Згідно з Положенням, Герою Соціалістичної Праці вручалися орден Леніна і грамота Президії Верховної Ради СРСР. Втім, з 1940 року, Указом Президії Верховної Ради СРСР від 22 травня 1940 року «Про додаткові відзнаки для Героїв Соціалістичної Праці» був встановлений особливий знак для Героїв Соцпраці – золота медаль «Серп і Молот» [14].

Першим в Глухівському районі звання Героя Соціалістичної Праці з врученням ордена Леніна і Золотої медалі «Серп і молот» одержав слоутчанин Петро Петрович Костюченко [7]. До слова, другим Героєм Соціалістичної Праці у районі став бригадир колгоспу імені Леніна Іван Васильович Петрусенко. Нагороджений він був через два місяці у травні 1966 року [15].

Велика державна нагорода Петру Петровичу, разом з іншими передовиками Сумської, Полтавської та Кіровоградської областей, була вручена 2 квітня у Москві під час з'їзду КПРС. Нагородження після вечірнього засідання з'їзду проводила заступник Голови Президії Верховної Ради СРСР Насреддінова. Вона вручила нагороду та поздоровила слоутчанина.

Як же йшов до також високої нагороди слоутський Герой? Народився Петро Костюченко 3 липня 1937 року у Слоуті Глухівського району на Сумщині. Навчався у класі «В» Слоутської семирічної школи з 1945/1946 по 1951/1952 навчальні роки. Разом з ним навчались в майбутньому видатні слоутчани Тетяна Миколаївна Буцик (Фесенко) та Уляна Григорівна Гриценко – передова доярка «п'ятитисячниця».

Після закінчення школи Петро працював трактористом тракторної бригади № 8 Глухівської МТС. Його ім'я було постійно серед передовиків. У 1958 році на честь 41-х роковин Жовтневої революції та в 1961 році (до 1 травня та до 7 листопада) він був занесений на колгоспну Дошку Пошани.

У березні 1962 року 24-річний тракторист почав працювати на свинофермі. З переходом на групове утримання свиней він став доглядати відразу 1,5 тис. голів свиней. На честь Дня міжнародної солідарності трудящих (1 травня 1962 року) його ім'я було занесене на колгоспну Дошку Пошани. Механізатор Петро Костюченко

за 10 місяців 1962 року відгодував 1034 ц свинини, а за листопад – ще 381 ц, які були продані колгоспом державі. За 1962 рік було вирощено 1415 ц свинини. Собівартість центнера цієї продукції становила 86 крб., тоді як в інших колгоспах майже вдвічі більше.

В чому ж полягала щоденна робота свинаря-механізатора? Він тричі в день трактором ДТ-20 зі спеціальним причепом годував тварин: вранці – з 7 до 10 год., вдень – з 12 до 15 та ввечері – з 16 до 19 год. Всі корми перероблялись у кормоцесі і згодовувались у формі пасти.

Одночасно Петро Петрович виконував громадську роботу. Так, 3 березня 1963 року 25-річний механізатор вперше став депутатом районної Ради народних депутатів. У червні 1964 року він вступив до лав Комуністичної партії Радянського Союзу, а вже у грудні цього року був обраний членом Сумського обкому Компартії України на XIII Сумській партійній конференції (посвідчення № 45 від 17 березня 1965 року).

За результатами трьох місяців 1963 року П. Костюченко здав державі 373 свині загальною вагою 373 ц. Цей показник не мав собі рівних у районі. А 25 листопада 1964 р. він перевиконав своє річне зобов'язання. Всього за неповних 11 місяців було відгодовано 1575 голів свиней загальною вагою 1513 ц. За рік ця цифра перевищила 160 т.

Собівартість 1 ц свинини склала 54,94 крб. На відгодівлі стояло 2 тисячі свиней. Ще в 1958 році таке поголів'я обслуговували 10–12 свинарок. А тепер, крім свинаря-механізатора, сім свинарок доглядало 200 свиноматок. Загалом поголів'я ферми нараховувало 2693 свині. Наступного 1965 року Петро Костюченко у півтора рази перевершив досягнення попереднього року, покращив їх у 1966 і 1967 роках.

Регулярно двічі на рік – у квітні та листопаді (до Свята миру і праці 1 травня та відповідної річниці Великої Жовтневої соціалістичної революції 7 листопада) 1963, 1964, 1965, 1966 та 1967 років – ім'я знатного свинаря-механізатора заносилось на колгоспну, районну та обласну Дошки Пошани.

Наступним щаблем визнання роботи передовика соціалістичного змагання по розвитку тваринництва у сільському господарстві стало присудження 28-річному Петру Петровичу Костюченку високого звання Героя Соціалістичної Праці. Більш того, вручення цієї високої нагороди були приурочене до ще одного зібрання у Радянському Союзі – XXIII з'їзду КПРС у Москві, де слюутчанин, як представник Сумської обласної партійної організації, перебував більше тижня, з 29 березня по 8 квітня 1966 року.



П.П. Костюченко на зїзді КПРС

Загалом у Кремлівському Палаці з'їздів зібралось 4943 делегати. Делегація Сумської області сиділа на балконі у другому ряду напроти трибуни.

Чи легко в таких умовах було простому сільському хлопцю, батьку двох дітей (дівчинки та хлопчика), залишатись і далі звичайним колгоспником? А державна ідеологічна машина вже працювала на возвеличення передовика. Було навіть організовано телефонний дзвінок свинаря-механізатора до голови колгоспу Василя Якимовича Овсієнка. Тепер вже Петро Костюченко був важливішим, ніж старший на чверть століття голова. До того ж про цю розмову писала навіть районна преса. Делегат партійного з'їзду цікавився, як ідуть справи в господарстві, на фермі і вдома. Також він розповів про роботу з'їзду, про зустрічі і розмови [3]. За чотири роки роботи комуніст П. Костюченко зняв з відгодівлі 5640 голів свиней. Одночасно він доглядав дві тисячі свиней. Собівартість одного центнера свинини в 1965 році складала 88 крб. Його досвід почав упроваджувати в 1965 році березівський тракторист Віктор Мурашко, який доглядав 700 голів свиней.

Після повернення з Москви Герой Соціалістичної Праці П.П. Костюченко 16 квітня 1966 року провів зустріч з колгоспниками сільгоспартілі імені Чапаєва. Також він брав участь у зборах районного партійного активу, що проходили 22 квітня у районному Будинку культури. Він першим виступив у обговоренні доповіді другого секретаря райкому партії М. Грибенка. Слава повалилась на плечі вже незвичайного колгоспника. Чи витримав він її?

Держава піклувалась про своїх кращих людей. До морального возвеличення додавались і матеріальні вигоди, корисні зв'язки. Так, Указом Президії Верховної Ради СРСР від 6 вересня 1967 року [13] для Героїв Соціалістичної Праці встановлювався цілий ряд пільг, се-



Герої Соціалістичної Праці - бригадири колгоспів ім. Дзержинського М.Т.Лантух, ім. Леніна І.В. Петрусенко та механік П.П. Костюченко

ред яких – персональні пенсії союзнного значення, 50% пільга квартирної плати, обчисленої за ставками, встановленими для робітників і службовців. Крім того, Герою надавалось право безкоштовного проїзду один раз на рік у прямому і зворотному напрямках: залізничним транспортом – у м'яких вагонах швидких і пасажирських поїздів; водним транспортом – у каютах I класу (місцях I категорії) швидких і пасажирських ліній, повітряним або міжміським автомобільним транспортом, а також можливість безкоштовного користування міським транспортом (трамваем, автобусом, тролейбусом, метрополітеном, водними переправами), а в сільській місцевості – автобусами внутрішньорайонних ліній. Герої Соціалістичної Праці могли щорічно отримати, за висновком лікувального закладу, безкоштовну путівку до санаторію або будинку відпочинку.

Після таких висот радянський передовик вже не міг бути звичайним колгоспником. З вересня 1968 по березень 1972 року він навчався у Роменському сільськогосподарському технікумі, а в селі його називали не інакше, як герой, а дітей – «героеві», хоча це було вже з негативним присмаком.

У 1972 році П. Костюченко почав працювати механіком тваринницької ферми у слоутському колгоспі. До його посадових обов'язків входила організація механічного доїння корів. Тому на фермах майже всі процеси було механізовано [11]. У січні 1974 року він був делегатом Сумської обласної партконференції [16]. Державна ідеологія й надалі підтримувала колгоспного передовика – 11 січня 1976 року в районному Будинку культури П. Костюченко одержав паспорт громадянина СРСР нового зразка [4]. Разом з іншими колгоспними передовиками він часто був гостем школярів, як тоді говорили: ходив «у гості до піонерів».

За 35-річний вік було багато чого досягнуто, але до пенсії залишалась ще чверть століття. Передовик, не витримавши спокуси долі, почав вживати спиртні напої. Незабаром із посади механіка колгоспу він був переведений до рядових механізаторів, хоча у березні 1975, квіт-

ні 1977, березні 1979 та квітні 1982 років обирався головою однієї з трьох виборчих комісій в с. Слоут по виборах народних депутатів до Глухівської районної Ради депутатів трудящих.

Повага і визнання минули. Колись шанований державою і партією колгоспник продовжував працювати на тракторі, обприскуючи отрутохімікатами рослини на полях. Природна відповідальність, заведена у родині з діда-прадіда, все частіше чергувалась із провалами та невиконанням планів. Про високі досягнення й занесення на Дошку Пошани вже мова не йшла.

З 1980 року Петро Костюченко працював у групі механізаторів на дощувальній установці, поливаючи площу у 118 га, на якій вирощувались злакові трави та люцерна на зелену масу [8]. У 1982 році він вирощував кукурудзу на зелену масу, у 1984 – очолював ланку по підготовці площ збирання, скошуванню хлібів у валки, оранки під посів озимини під час жнив. Восени вийшов у лідери серед комбайнерів по збиранню кукурудзи на силос. Разом з трактористом М. Мовчаном Петро Петрович скосив кукурудзу на площі 73,5 га, відправивши до силосних споруд 6212 т подрібнених соковитих стебел. Урожайність з кожного га склала 846 ц – найвищий показник по колгоспу. Він був серед лідерів і у вересні 1985 року.

Так механізатор трудився до самої пенсії – працював на боронуванні зябу та посівів багаторічних трав на полях колгоспу. У липні 1997 року він пішов на трудовий відпочинок, отримавши певні преференції відповідно до статті 5 Закону України «Про пенсії за особливі заслуги перед Україною».

Помер Герой Соціалістичної Праці Петро Петрович Костюченко 14 червня 2006 року на 69-му році життя в Слоуті, де і похований (на кладовищі по вулиці Миру). Рідні в пам'ять про видатного батька та діда встановили на його могилі гранітний надгробний пам'ятник. У листопаді 2011 року на будівлі Слоутського навчально-виховного комплексу було відкрито меморіальну дошку на честь Героя.

Відзначення передовиків виробництва у Радянському Союзі, однозначно, змінювало хід життя людей, які отримували такі високі звання. Відповідно, і в даному випадку, нагородження званням Героя Соціалістичної Праці в столиці СРСР стало найвищою точкою у кар'єрі Петра Петровича Костюченка. Ідеологічна машина й надалі супроводжувала видатного колгоспника, але його життя, що тимчасово ставало зірковим, змінювалось і, на жаль, не завжди в кращий бік.

ПОСИЛАННЯ

1. Білик Б.І. Діяльність партійних організацій енергобудов України по вихованню трудящих у дусі радянського патріотизму, пролетарського інтернаціоналізму і дружби народів (1959–1965 рр.) / Б.І. Білик, Н.Ю. Костиця // Наукові праці з історії КПРС. – Вип. 47. – К., 1971. – С. 95–106.
2. Безпалко Є.Я. Робота партійних організацій України по подоланню пережитків капіталізму в свідомості колгоспників (1959–1961 рр.) / Є.Я. Безпалко // Наук. праці з історії КПРС. – Вип. 26. – К., 1968. – С. 90–104.

3. Дзвінок з Москви // Народна трибуна. – 1965. – № 42. – 7 квітня. – С. 1.
4. Дорожити званням громадянина країни Рад // Народна трибуна. – 1976. – № 6. – 13 січня. – С. 1.
5. Каневская Е.М. Производственный коллектив как субъект трудового права / Е.М. Каневская // Правоведение. – 1981. – № 2. – С. 4349.
6. Кожукало І.П. Підготовка пропагандистських кадрів системи партійного навчання на Україні (1946–1965 рр.) / І.П. Кожукало // Укр. істор. журнал. – 1978. – № 2. – С. 102–106.
7. Костюченко Петро Петрович // Герои страны – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=15527. – Назва з екрану.
8. Кравченко І. Трави на поливі / Іван Кравченко // Народна трибуна. – 1981. – № 94. – 13 червня. – С. 1.
9. Курносое Ю. О. Роль інтелігенції України в комуністичному вихованні трудящих (1959–1965 рр.) / Ю.О. Курносое – К.: Наукова думка, 1968. – 180 с.
10. Литвин В.М. Україна на межі тисячоліть (1991–2000 рр.) / В.М. Литвин. – К.: Видавничий дім «Альтернативи», 2000. – 360 с.
11. Лісова О. Підвели підсумки першого півріччя / О. Лісова // Чапавець. – 1975. – № 21. – 11 серпня. – С. 2;
12. Об установлении высшей степени отличия – звания Героя Социалистического Труда. Указ Президиума Верховного Совета СССР от 27 декабря 1938 г. // Ведомости Верховного Совета СССР. – 1938. – № 23.
13. Об установлении дополнительных льгот Героям Советского Союза, Героям Социалистического Труда и лицам, награжденным орденами Славы трёх степеней. Указ Президиума Верховного Совета СССР от 6 сентября 1967 г. // Ведомости Верховного Совета СССР. – 1940. – № 36. – Ст. 495.
14. О дополнительных знаках отличия для Героев Социалистического Труда. Указ Президиума Верховного Совета СССР от 22 мая 1940 г. // Ведомости Верховного Совета СССР. – 1940. – № 14.
15. Присвоения звания Героя Социалистической Работы // Народна трибуна. – 1965. – № 61. – 19 травня. – С. 1.
16. Склад райкому Компартії України, обраного ХХХ партійною конференцією // Народна трибуна. – 1974. – № 1. – 1 січня. – С. 2.
17. Хижняк В. П. Комуністичне виховання трудівників села. З досвіду ідейно-виховної роботи партійних організацій на селі в 1959–1970 рр. / В.П. Хижняк. – К.: Наук. думка, 1973. – 168 с.
18. Шкварець В.П. Масово-політична робота партійних організацій України на селі (1956–1959 рр.) / В.П. Шкварець // Наук. праці з історії КПРС. – Вип. 20. – К., 1968. – С. 90–99.
19. Шуляк О.С. Діяльність КП України по зміцненню колгоспів керівними кадрами і спеціалістами сільського господарства в роки семирічки / О.С. Шуляк // Наук. праці з історії КПРС. – Вип. 26. – К., 1968. – С. 35–44.
20. Янюк А.О. Ідеологічна робота Компартії України в період розгортання комуністичного будівництва / А.О. Янюк. – Чернівці, 1970. – 118 с.

Гриченко А.П. Петр Петрович Костюченко – первый Герой Социалистического Труда на Глуховщине: преимущества и недостатки идеологии государственных поощрений в СССР

Статья посвящена вопросу организации системы награждения передовиков социалистических соревнований в Советском Союзе на конкретном примере. Автором исследовано влияние награждения званием Героя Социалистического Труда на дальнейшую трудовую и личную жизнь человека. В частности, обращено внимание на негативные изменения в жизни первого Героя Социалистического Труда на Глуховщине.

Ключевые слова: награды, идеология, Герой Социалистического Труда, передовики сельского хозяйства.

Hrytsenko A.P. Petro Petrovych Kostiuchenko - the first Hero of Socialist Labor in Hlukhiv district: the advantages and disadvantages of the ideology of state incentives in the USSR

The article is devoted to the question of organizing a system of rewarding leading figures of socialist competitions in the Soviet Union on a concrete example. The author investigates the influence of awarding the title of Hero of Socialist Labor to the further labor and personal life of a person. In particular, attention was paid to the negative changes in the life of the first Hero of Socialist Labor in Hlukhiv district.

Key words: awards, ideology, hero of socialist work, leading figures of agriculture.

31.01.2019 р.



**НАУКОВА СПІВПРАЦЯ ВЧЕНИХ
ВСЕСОЮЗНОГО НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО
ІНСТИТУТУ ЛУБ'ЯНИХ КУЛЬТУР
І РУМУНСЬКИХ НАУКОВЦІВ
У 70–80-х РОКАХ ХХ ст.**

У статті вперше розглядаються і аналізуються питання міжнародної співпраці науковців Всесоюзного науково-дослідного інституту луб'яних культур і Соціалістичної Республіки Румунії, які мали важливе значення для подальшого розвитку коноплярства в Румунії.

Ключові слова: Всесоюзний науково-дослідний інститут луб'яних культур, коноплярство, Соціалістична Республіка Румунія, коноплезбиральні процеси, механізація коноплярства, селекція, агрохімія.

Постановою Народного Комісаріату землеробства СРСР від 12 жовтня 1931 року на Чернігівщині (в яку тоді входила нинішня Сумщина) на базі Української дослідної станції прядивних культур у м. Глухові був створений Всесоюзний науково-дослідний інститут конопель (далі ВНДІКО), який ще в довоєнний період займався дослідженнями і виведенням нових високопродуктивних сортів луб'яних культур.

Факхівці післявоєнного Всесоюзного науково-дослідного інституту луб'яних культур (далі ВНДІЛК), який організований у 1944 році шляхом злиття ВНДІКО і Всесоюзного науково-дослідного інституту нових луб'яних культур (м. Москва), продовжили аграрні дослідження і протягом 50–60-х років ХХ століття змогли не тільки відновити наукову базу закладу, а і значно розширити її. Дослідження вчених ВНДІЛК дали змогу отримувати значно більші врожаї конопель і льону, при використанні менших площ висіву, та втілити у сільськогосподарське виробництво коноплі, що не мали наркотичних властивостей.

Звичайно, що всіма цими здобутками були зацікавлені закордонні партнери СРСР. Адже у 1949 році була створена Рада Економічної Взаємодопомоги (далі РЕВ), штаб-квартира якої знаходилася у Москві. Робота структури РЕВ відповідала роботі апарату великої держави. Слід зауважити, що економіка країн Східної Європи була досить сильно зруйнована в роки Другої світової війни і тому у післявоєнний період за допомогою Радянського Союзу відбувалися її відбудова і відновлення [18, с. 9]. У 1969 році сесія РЕВ прийняла рішення про розробку комплексної програми подальшого поглиблення і удосконалення співробітництва і розвитку соціалістичної економічної інтеграції країн-членів РЕВ. Вказана програма розвитку РЕВ на 20 років була прийнята у липні 1971 року на 25-му засіданні Сесії РЕВ. Комітету і Секретаріату РЕВ були дані доручення організувати у 1975–1977 роках розробку проектів довготривалих цільових програм співробітництва на період до 1990 року. Програми були розроблені для спільного вирішення проблем, в тому числі і в сфері вирощування луб'яних культур [18, с. 12].